

Politidirektoratet
v. direktør Ingelin Killengreen
Postboks 8051 Dep

0031 OSLO

Deres ref
04/00231 312

Vår ref (bes oppgitt ved svar)
2004/122-2 GS/-

Dato
06.02.2004

VARSEL OM PÅLEGG – BRUK AV POLITIRADIO

Vi viser til Deres brev av 21.01.2004 samt til møte den 08.01.2004.

I Deres brev reises det spørsmål om videreformidling av opplysninger fra politiets samband (politiradio) er i strid med personopplysningsloven.

Datatilsynet er av den oppfatning at slik videreformidling herunder publisering av informasjonen på Internett vil være i strid med personopplysningsloven. Tilsynet deler også Politidirektoratets oppfatning av at formidling av informasjon som andre kan ta del i, vil være brudd på politiets taushetsplikt. Vårt hovedfokus er imidlertid at politiet, uavhengig av en eventuell videreformidling, har en plikt til å sikre informasjonen slik at den ikke kommer på avveie. Slik situasjonen er i dag, kreves det ingen spesialkompetanse for å avlytte politiradioen. At informasjonen også publiseres på Internett gjør at en langt større gruppe mennesker vil kunne ta del politiets informasjonsutveksling som skal være konfidensiell.

Kommer personopplysningsloven til anvendelse ?

Datatilsynet vil nedenfor drøfte hvorvidt politiets kommunikasjon over politiradio er omfattet av personopplysningslovens saklige virkeområde.

Etter personopplysningslovens § 3 gjelder loven hovedsakelig for elektronisk behandling av personopplysninger.

Overføring av kommunikasjon via radiosamband skjer elektronisk ved hjelp av et overføringsmedium som er utenfor den behandlingsansvarliges fysiske kontroll.

Spørsmålet blir derfor om denne type kommunikasjonsoverføring er å anse som en behandling av personopplysninger jf. lovens § 2 nr. 2.

Forarbeidene presiserer at overgangen fra registerbegrepet (som var det sentrale begrepet for den tidligere personregisterlovens virkeområde) til behandlingsbegrepet vil utvide lovens virkeområde betraktelig. Behandlingsbegrepet er svært vidt, hvilket er tilsiktet. Begrepet omfatter enhver form for formålsrettet behandling av personopplysninger. Kommunikasjonsoverføring må kunne sies å være formålsrettet;

Kommunikasjonen iverksettes for å nå bestemte mottakere, med det formål å få videreformidlet viktig informasjon.

Omfanget av behandlingsbegrepet eksemplifiseres i forarbeidene, se Ot. Prp. nr. 92 1998-99 s. 102, til å omfatte blant annet *"overføring eller annen videreformidling"*. Det går ikke frem av forarbeidene hva som menes med disse uttrykkene.

Datatilsynet er av den oppfatning at kommunikasjonsoverføring må kunne anses som en overføring av personopplysninger, eventuelt annen type videreformidling. Det er ingenting i forarbeidene som tilsier at lovgiver har ment at dette ikke skal omfattes. Dersom man tolker *"overføring eller annen videreformidling"* snevert, vil kommunikasjonsoverføring som kan innebære en stor spredning av personopplysninger, ikke omfattes av personopplysningslovens saklige virkeområde, herunder lovens sikkerhetsbestemmelser. Datatilsynet kan ikke se at det kan være tilsiktet fra lovgivers side, da grunnleggende personvernensyn tilsier at uttrykket tolkes vidt. Videre vil en normal språklig forståelse av uttrykket også tale for en slik tolkning.

Datatilsynet legger også vekt på at personopplysninger nødvendigvis vil bli formidlet fra operasjonssentral og ut til enheten som forestår et oppdrag, og som i forbindelse med oppdraget har behov for ytterligere opplysninger. Dette vil dreie seg om formidling av personopplysninger som er lagret i politiets registre og som formidles f.eks i forbindelse med en anholdelse.

I en tidligere sak Datatilsynet har behandlet (vår ref 2001/3422) ble telefonsamtaler mellom ansatte i hjemmesykepleien i Stavanger Kommune tatt inn på lokal-tv pga frekvensproblematikk. Datatilsynet fokuserte da på dette som en utlevering uten hjemmel og tok ikke direkte stilling til hvorvidt kommunikasjonen i seg selv var omfattet av loven. Saken viser likevel hvilke følger det kan få dersom kommunikasjonsoverføring først skal omfattes av personopplysningsloven når informasjonen er kommet på avveie. Skaden vil jo da allerede være skjedd. Hva gjelder politiradioen, er det uansett en kjensgjerning at kommunikasjonens innholdet til stadighet videreføres/ utleveres utilsiktet til andre utenfor politiet.

På bakgrunn av drøftelsen over, er Datatilsynet kommet til at politiets kommunikasjon over politiradio er å anse som en elektronisk behandling av personopplysninger jf personopplysningslovens § 3, 1. ledd bokstav a, jf. § 2 nr. 2. Kommunikasjonen må således skje i samsvar med sikkerhetsbestemmelsene i personopplysningslovens § 13 og personopplysningsforskriftens kapittel 2. Det vises spesielt til personopplysningsforskriftens § 2-10 om "Sikring av konfidensialitet", hvor det blant annet står følgende: "Personopplysninger som overføres elektronisk ved hjelp av overføringsmedium utenfor den behandlingsansvarliges fysiske kontroll, skal krypteres eller sikres på annen måte når konfidensialitet er nødvendig. Dersom disse bestemmelsene ikke er tilfredsstillende oppfylt, kan behandlingsansvarlig sanksjoneres med pålegg jf. personopplysningsloven § 46.

Datatilsynet kan ikke se at tilfredsstillende sikring av kommunikasjonen som skjer ved hjelp av politiradioen kan skje på annen måte enn at denne krypteres.

Varsel om pålegg

Datatilsynet varsler med dette om at det med hjemmel i personopplysningsloven § 46 vil fattes vedtak om følgende pålegg:

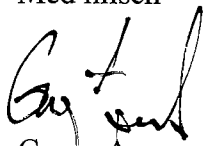
Politidirektoratet må innen seks måneder starte arbeidet med tilfredsstillende sikring av politiradiosambandet ved at sambandsnettets krypteres jf personopplysningsloven § 13.

Datatilsynet anmoder om å bli holdt orientert om fremdriften av krypteringsprosessen.

Eventuell uttalelse fra virksomheten

Dersom De har innvendinger mot de varslede pålegget eller beskrivelsen varselet bygger på, ber vi om at De gir oss skriftlig tilbakemelding **innen 01.03.2004**.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Guro Slettemark
seniorrådgiver

★★ POLITIDIREKTORATET

Datatilsynet
Postboks 8177 Dep
0034 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
04/00231 312

U.off. § 6, 1. ledd nr. 2

Vår dato
21.01.2004

Bruk av politiradio/-scanner

Etter dagens lovgivning kan alle typer radiomottakere omsettes, eies og brukes dersom de tilfredsstiller kravene i "Forskrift 20 juni nr. 628 om EØS-krav til radio- og teleterminalutstyr" og er korrekt merket med CE-merke. Krav om tillatelse for bruk av radiomottakere ble fjernet ved lovendring som trådte i kraft 15.6.2001. Dette medfører at det ikke lenger er ulovlig å lytte på politiets samband.

I brev av 6. desember 2002 har Politidirektoratet orientert politimestrene, sjefen for Utrykningspolitiet og sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste om hvordan de skal forholde seg ved bruk av politiets radiosamband. Direktoratet påpeker at politiet ved bruk av sambandsutstyr må forholde seg til de bestemmelser som regulerer politiets taushetsplikt, jf politiloven § 24, forvaltningsloven §§ 13-13f og straffeprosessloven §§ 61a-61e mv. I brevet ble presisert at den enkelte tjenestemann/kvinne og ledelsen innen politiet har et selvstendig ansvar for at taushetsbelagte opplysninger ikke blir gjort kjent i strid med lovens bestemmelser. Politiets enheter er i denne forbindelse blitt oppfordret til å benytte alternative kommunikasjonsmuligheter hvor dette er praktisk mulig, eksempelvis bruk av mobiltelefon eller avlyttingssikkert (kryptert) samband.

En ny problemstilling har oppstått i den senere tid ved at opplysninger fra politisambandet har vært sendt videre ut på Internett. Dette medfører at personopplysninger kan bli lett tilgjengelig for et stort antall personer. Samme problem kan man tenke seg oppstå ved videreformidling også i andre kommunikasjonskanaler, eksempelvis radio, fjernsyn m.v.

Politidirektoratet ble først kjent med denne problemstillingen gjennom et mediaoppslag og fikk i den forbindelse også forespørsel om slik videreformidling var lovlig. Fra Politidirektoratets side svarte politidirektøren at videreformidling etter hennes vurdering under enhver omstendighet var kritikkverdig, men at det var nødvendig å foreta en nærmere vurdering før man konkluderte med hensyn til lovligheten av den beskrevne videreformidling.

Politidirektoratet tok i samme forbindelse muntlig kontakt med Justisdepartementet, Post- og Teletilsynet og Datatilsynet, som alle ga uttrykk for at man hadde behov for å vurdere saken nærmere før man hadde noen sikker oppfatning av om avlytting av politiets samband og videreformidling av de avlyttede opplysninger kan sidestilles, slik at også det sist beskrevne er lovlig.

Politidirektoratet har registrert at en representant for Post- og Teletilsynet få dager etter nevnte mediaoppslag var intervjuet på NRK radio og konkluderte med at videreformidling av opplysninger som var avlyttet på politiets radiosamband ikke var i strid med dagens lovgivning og derfor måtte aksepteres. I sendingen var det også opplyst at Politidirektoratets Lovavdeling hadde konkludert på samme måte. Politidirektoratet har ikke konkludert slik og har for øvrig heller ingen lovavdeling. Heller ikke i Justisdepartementet har man lyktes i å få stadfestet denne opplysningen.

Etter Politidirektoratets oppfatning kan det reises spørsmål om videreformidling av opplysninger fra politiets samband er i strid med taushetspliktbestemmelsene som følger av Personopplysningsloven.

[Redacted text block] U.off

...ingen delte videreformidles uten kvalitetskontroll kommer problemstillingen på spissen.

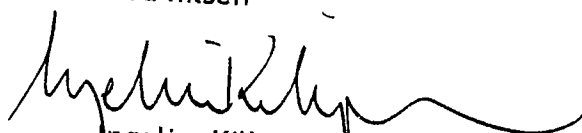
Under henvisning til samtale tillater vi oss å be om Datatilsynets vurdering av spørsmålene som er knyttet til videreformidling av personopplysninger på den foran beskrevne måte.

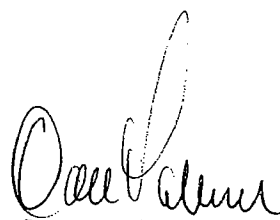
Avslutningsvis opplyses at der foreligger planer for utbygging av et nytt, digitalt nødnett med tetra standard. Det er tale om et nødnett som er felles for alle

[Redacted text block] U.off

nødvendig å begrense denne krypteringen. Slik situasjonen er, ser vi derfor meget alvorlig på at politiets sambandsopplysninger videreformidles til underholdning for publikum.

Med hilsen

Ingelin Killengreen

Odd B. Malme
ass. politidirektør